

98. Tiistaina 3 päivänä joulukuuta 1991

kello 14

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Kolmas käsittely:

1) Ehdotus laiksi metsänparannuslainojen takaisinperinnän nopeuttamisesta ja koron nostamisesta 3308

Hallituksen esitys n:o 114

Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 11

2) Ehdotus laiksi Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan kanssa tulon ja omaisuuden kaksinkertaisen verotuksen sekä veron kiertämisen estämiseksi tehdyn sopimuksen muuttamista koskevan pöytäkirjan eräiden määräysten hyväksymisestä 3309

Hallituksen esitys n:o 180

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 45

3) Ehdotukset laiksi polttoaineverosta annetun lain muuttamisesta ja laiksi rikkipäästöjen verottamisesta „

Hallituksen esitys n:o 71

Lakialoite n:o 10

Toivomusaloitteet n:ot 75 ja 150

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 44

4) Ehdotukset laiksi lapsilisälain muuttamisesta 3311

Hallituksen esitys n:o 107

Lakialoite n:o 82

Toivomusaloite n:o 1166

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 12

S.
5) Ehdotukset laiksi maatalousyrittäjien eläkelain muuttamisesta 3314

Hallituksen esitys n:o 108

S. Lakialoite n:o 95

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 11

6) Ehdotukset laiksi maatalousyrittäjän lomituspalveluista annetun lain muuttamisesta „

Hallituksen esitys n:o 106

Lakialoite n:o 97

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 13

7) Ehdotus laiksi Teollisen Kehitysyhteistyön Rahasto Oy — Fonden för Industriellt Utvecklingssamarbete Ab -nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain muuttamisesta „

Hallituksen esitys n:o 130

Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 5

8) Ehdotus laiksi Helsingissä pidettävien Euroopan turvallisuutta ja yhteistyötä koskevien kokousten yhteydessä toimivasta verottomien tavaroiden myymälästä 3315

Hallituksen esitys n:o 175

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 48

Toinen käsittely:

9) Ehdotukset laeiksi ulkomaalaisten kunnallista äänioikeutta ja vaalikelpoisuutta koskevista säännöksistä „

Hallituksen esitys n:o 78

Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 6

Suuren valiokunnan mietintö n:o 1

	S.		S.
10) Ehdotukset laeiksi tuomiokuntain hoidosta annetun lain 5 ja 8 a §:n ja raastuvanoikeudesta annetun lain 4 a §:n muuttamisesta	3316	17) Ehdotus laiksi otsonikerrosta heikentäviä aineita koskevan Montrealin pöytäkirjan eräiden muutosten hyväksymisestä	3317
Hallituksen esitys n:o 169 Lakivaliokunnan mietintö n:o 6		Hallituksen esitys n:o 182 Ympäristövaliokunnan mietintö n:o 7	
11) Ehdotus laiksi sokerilain muuttamisesta	„	Ensimmäinen käsittely:	
Hallituksen esitys n:o 115 Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 12		18) Ehdotus laiksi oikeuspoliittisesta tutkimuslaitoksesta annetun lain muuttamisesta	3318
12) Ehdotus laiksi kotimaisesta tärkkelystuotannosta annetun lain muuttamisesta	„	Hallituksen esitys n:o 168 Lakivaliokunnan mietintö n:o 7	
Hallituksen esitys n:o 116 Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 13		19) Ehdotus laiksi Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnasta annetun lain 3 ja 4 §:n muuttamisesta	„
13) Ehdotus laiksi kotimaisesta öljykasvituotannosta annetun lain muuttamisesta	3317	Hallituksen esitys n:o 181 Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 6	
Hallituksen esitys n:o 117 Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 14		20) Ehdotukset laeiksi kansaneläkelaitoksen henkilöstön eläkevastuun kattamista koskevista säännöksistä	„
14) Ehdotus laiksi vesien saastumisesta ammattikalastajille aiheutuneiden kalvahinkojen korvaamisesta annetun lain kumoamisesta	„	Hallituksen esitys n:o 170 Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö n:o 14	
Hallituksen esitys n:o 125 Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 15		21) Ehdotus laiksi opiskelijoiden asu- mistukien väliaikaisesta tarkistamisesta ...	3319
15) Ehdotus laiksi ammatillisten oppilaitosten rahoituksesta annetun lain 19 ja 24 §:n muuttamisesta	„	Hallituksen esitys n:o 192 Ympäristövaliokunnan mietintö n:o 8	
Hallituksen esitys n:o 189 Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 9		Esitellään:	
16) Ehdotus laiksi Helsingin yliopiston Svenska social- och kommunalhögskolan-nimisestä yksiköstä annetun lain muuttamisesta	„	22) Ed. Seppäsen lakialoite n:o 102 laiksi Suomen Pankin ohjesäännön 17 ja 23 §:n muuttamisesta	„
Hallituksen esitys n:o 187 Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 10		23) Ed. Laineen lakialoite n:o 103 laiksi ehdokkaiden vaalirahoituksen julkisuudesta eduskuntavaaleissa ja kunnallisvaaleissa	„
		24) Ed. Häkämiehen lakialoite n:o 104 laiksi alkoholilain 85 §:n muuttamisesta ..	3321

Pöydällepanoa varten esitellään:

25) Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 11 hallituksen esityksen johdosta laiksi teollisen tutkimuksen järjestelystä annetun lain muuttamisesta (HE 188) 3321

26) Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö n:o 15 hallituksen esityksestä laeiksi työntekijäin eläkelain 15 §:n ja eräiden työsuhteissa olevien taiteilijoiden ja toimittajien eläkelain muuttamisesta (HE 190) ”

27) Talousvaliokunnan mietintö n:o 16 hallituksen esityksestä laiksi sijoitusrahasitolain 27 §:n kumoamisesta (HE 196) ”

Puhetta johtaa puhemies Suominen.

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi edustajat E. Aho, Alaranta, Biaudet, Donner, Hautala, Isohookana-Asunmaa, Jaakonsaari, Juhantalo, J. Leppänen, Lipponen, S. Pietikäinen, Pokka, O. Rehn ja Turunen.

Nimenhuudon jälkeen ilmoittautuu ed. Turunen.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päivästä sairauden vuoksi ed. Alaranta, virkatehtävien vuoksi edustajat Isohookana-Asunmaa, Juhantalo, S. Pietikäinen ja Turunen sekä tämän kuun 5 päivään yksityisasioiden vuoksi edustajat Jaakonsaari ja Lipponen.

Pääministeri Ahon edustajantoimi

Puhemies: Ilmoitetaan, että pääministeri Aho, joka viime marraskuun 30 päivänä kello 8.25 on lakannut hoitamasta tasavallan presidentin tehtäviä, on tullut esteettömäksi hoitamaan jälleen edustajantointaan.

S.

Kirjalliset kysymykset

Puhemies: Ilmoitetaan, että eduskunnalle ovat, puhemiehelle osoitettuina, saapuneet vastaukset kirjallisiin kysymyksiin n:ot 297, 298, 300, 302, 305 ja 307. Nämä kysymykset vastauksineen on nyt jaettu edustajille.

Itsenäisyyspäivän juhla- ja jumalanpalvelus

Puhemies: Esitellään juhlamenojen ohjaajan kirjelmän itsenäisyyspäivän juhla- ja jumalanpalveluksesta.

Sihteeri lukee:

”Juhlamenojen ohjaaja
Helsingissä 6 päivänä marraskuuta 1991

Eduskunnan Puhemiehelle

Juhlamenojen ohjaajana minulla on kunnia välittää Teille, Herra Puhemies, sekä Eduskunnan Varapuhemiehille ja Jäsenille Valtioneuvoston kutsu saapua Tuomiokirkossa 6 päivänä joulukuuta 1991 klo 12.00 pidettävään Itsenäisyyspäivän juhla- ja jumalanpalvelukseen.

Eva-Christina Mäkeläinen

Asu: Tumma puku”

”Ceremonimästaren
Helsingfors den 6 november 1991

Till Riksdagens Talman

I egenskap av ceremonimästare har jag äran härmed framföra Er, Herr Talman, samt Riksdagens Vicetalmän och Riksdagsmän Statsrådets inbjudan till den festgudstjänst som på Självständighetsdagen den 6 december 1991 avhålls i Domkyrkan kl. 12.00.

Eva-Christina Mäkeläinen

Klädsel: Mörk kostym”

P u h e m i e s : Pyydän edustajia kokoontumaan Tuomiokirkkoon menoa varten Yliopiston kirjaston edustalle itsenäisyyspäivänä ensi perjantaina kello 11.45.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi metsänparannuslainojen takaisinperinnän nopeuttamisesta ja koron nostamisesta

Kolmas käsittely

Hallituksen esitys n:o 114

Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 11

P u h e m i e s : Viime perjantain istunnossa julistettiin keskustelu asiasta päättyneeksi.

Keskustelussa on ed. Riihijärvi ed. Aittoniemen kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylättäisiin.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Lakiehdotus julistetaan kiireelliseksi yksimielisesti.

P u h e m i e s : Lopuksi päätetään lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy lakiehdotuksen, äänestää ”jaa”; joka ei sitä hyväksy, äänestää ”ei”. Jos vähintään 2/3 annetuista äänistä on jaa-ääniä, on lakiehdotus hyväksytty, mutta muuten se on hylätty.

”Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

R. Aho, Ala-Harja, Ala-Nissilä, Alho, Andersson, S-L. Anttila, U. Anttila, Apukka, Astala, Aula, Backman, von Bell, Björkenheim, Dromberg, Enestam, Gustafsson, Haavisto, Hacklin, Halonen, Hassi, Heikkinen, Helle, Hiltunen, Hurskainen, Huuhtanen, Hämäläinen, Iivari, Jansson, Jokiniemi, Jouppila, Järvilahti, Jääskeläinen, Jätteenmäki, Kaarilahti, Kalli, Kalliomäki, Kallis, Kanerva, Kankaanniemi, Karhunen, Kasurinen, Kauppinen, Kautto,

Kekkonen, Kemppainen, Kohijoki, Koistinen, Komi, Korhonen, Korkeaoja, Korva, Koski, Koskinen, Kuittinen, Kuuskoski, Kääriäinen, Laakkonen, Laakso, Laaksonen, Lahikainen, Lahti-Nuuttila, Lahtinen, Laine, Laitinen, Lai-voranta, Lamminen, M. Laukkanen, V. Laukkanen, Laurila, Lax, Lehtinen, Lehtosaari, J. Leppänen, P. Leppänen, Liikkanen, Lindqvist, Lindroos, Linnainmaa, Louekoski, Louvo, Luttanen, Luttinen, Luukkainen, Malm, Markkula, Mattila, Metsämäki, Miettinen, Moilanen, Morris, Muttilainen, Myller, Mäki-Hakola, Mölsä, Niinistö, Nikula, Nordman, Norrback, Nyby, Näsi, A. Ojala, O. Ojala, Paakkinen, Paasio, Paloheimo, Pekkarinen, Peltari, Perho-Santala, Pesälä, M. Pietikäinen, Pokka, Polvi, Polvinen, Puhakka, Puisto, Pulliainen, Pykäläinen, Rajamäki, Ranta, E. Rehn, Renko, Renlund, Rimmi, Rinne, J. Roos, T. Roos, Rossi, Rusanen, Ryy-nänen, Rätty, Rönholm, Röntynen, Saapunki, Saari, Saario, Saastamoinen, Salolainen, Sasi, Savela, Savolainen, Seivästö, Seppänen, Skinnari, Stenius-Kaukonen, Suhola, Särkijärvi, Taina, Takala, Tenhiälä, Tiuri, Toivonen, Tuomioja, Tykkyläinen, Törnqvist, Ukkola, Uosukainen, Urpilainen, Wahlström, Vanhanen, Varpasuo, Vehkaoja, Westerlund, Vihriälä, Viinanen, Viljamaa, Virrankoski, Vuorensola, Vuoristo, Vähäkangas, Vähänäkki, Väistö, Väyrynen ja Zyskowicz.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Aittoniemi, Jurva, Mäkelä, Mäkipää, Riihijärvi, Suhonen ja Vistbacka.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

E. Aho, Alaranta, Antvuori, Biaudet, Donner, Hautala, Häkämies, Isohookana-Asunmaa, Jaakonsaari, Juhantalo, Lipponen, Ollila, S. Pietikäinen, Rask, Rauramo, O. Rehn, Tennilä, Turunen ja Viljanen.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 173 jaa- ja 7 ei-ääntä; poissa 19. (Koneään. 1)

Eduskunta on hyväksynyt lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Ehdotus laiksi Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan kanssa tulon ja omaisuuden kaksinkertaisen verotuksen sekä veron kiertämisen estämiseksi tehdyn sopimuksen muuttamista koskevan pöytäkirjan eräiden määräysten hyväksymisestä

Osittain kolmas, osittain ainoa käsittely
Hallituksen esitys n:o 180
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 45

P u h e m i e s : Ensin sallitaan keskustelu asiasta kokonaisuudessaan. Sen jälkeen päätetään kolmannessa käsittelyssä lakiehdotuksesta, joka voidaan nyt hyväksyä tai hylätä, ja lopuksi ainoassa käsittelyssä valtiovarainvaliokunnan mietinnön ensimmäiseen ponteen sisältyvästä ehdotuksesta, joka koskee sopimuksen niiden määräysten hyväksymistä, jotka vaativat eduskunnan suostumuksen.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Valtiovarainvaliokunnan mietinnön ensimmäiseen ponteen sisältyvä ehdotus hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Ehdotukset laiksi polttoaineverosta annetun lain muuttamisesta ja laiksi rikkipäästöjen verottamisesta

Kolmas käsittely, ainoa käsittely
Hallituksen esitys n:o 71
Lakialoite n:o 10
Toivomusaloitteet n:ot 75 ja 150
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 44

P u h e m i e s : Ensin sallitaan keskustelu asiasta, minkä jälkeen päätetään lakiehdotuksista.

Koska toisessa käsittelyssä päätetty, hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus koskee lisättyä veroa, joka on tarkoitettu kannettavaksi yhtä vuotta pitemmältä ajalta, on lakiehdotus valtiopäiväjärjestyksen 68 §:n 1 momentin mukaan hyväksytty, jos sitä kolmannessa käsittelyssä on kannattanut vähintään 2/3 annetuista ää-

nistä. Muussa tapauksessa lakiehdotus on rauennut ja asia on palautettava valtiovarainvaliokuntaan mainitun pykälän 2 momentissa säädettyssä tarkoituksessa.

Lopuksi päätetään ainoassa käsittelyssä toivomusaloitteista.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelu:

Ed. Pulliainen : Arvoisa puhemies! Ehdotan perusteluissa lausuttavaksi: "Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee haja-asutusalueille muun muassa linja-auto-, pienoisbussi-, taksi- ja raideliikenneläyhteisistä koostuvan liikenneverkkojärjestelmän, joka tarjoaa vaihtoehdon henkilöauton käytölle, jonka käyttö kiristävän polttoaineverotuksen vuoksi tulee entistä kalliimmaksi."

Arvoisa puhemies! Viittaan perusteluna puheenvuoroon, jonka käytn eduskunnan viime täysistunnossa samasta asiasta. Silloin kiinnitin huomiota siihen, että kauppa- ja teollisuusministeriön taholta oli ilmoitettu kantana Tampereen energiaseminaarissa, että halutaan nimenomaan vaikuttaa polttoaineiden käyttömäärään hintapolitiikalla. Edelleen viittaan lehdistä saamiini tietoihin, että sosialidemokraatit ovat ottaneet hyvin saman suuntaisia kantoja viikonvaihteen kokouksissaan, joten suunta on varsin selvä. Tämä tietysti vaatii, että meillä on jonkinlainen toimiva käytännön järjestely haja-asutusalueilla, ja se tapahtuu julkisen liikenteen avulla, niin että julkisen liikenteen mahdollisuuksia nykyisestään parannetaan.

Ed. A p u k k a : Herra puhemies! Mietintöön liitettyyn III vastalauseeseen viitaten ehdotan perusteluissa lausuttavaksi seuraavaa: "Eduskunta edellyttää hallituksen selvittävän pikaisesti keinot polttoaineveron osittaiseksi korvaamiseksi niille, jotka eivät voi käyttää joukkoliikennettä työ- tai välttämätöntä asiointimatkaa tehdessään, ja antavan siitä pikaisesti esityksen eduskunnalle."

Herra puhemies! Vasemmistoliiton vastalauseen pohjalta esitimme lakiehdotuksen toisessa käsittelyssä, että olisi jonkinlainen aluepoliittinen näkökulma otettu mukaan eli vapautettu polttoaineveron puheena olevasta korotuksesta ne alueet maata, missä joukkoliikenne on kaikkein huonoimmin järjestetty ja ihmiset eivät yksinkertaisesti voi käyttää asiointi- ja työmat-

koihin muita kuin omia autojaan. Ehdotus ei mennyt toisessa käsittelyssä lävitse, mutta meidän perustelulausumaehdotuksemme mahdollistaa vielä tapahtuneen vääryyden korjaamisen. Jos hyväksymme tämän lausumaehdotuksen, tämä tarkoittaa koko maassa niitä yksityisautoilla liikkujia, jotka eivät voi oman autonsa sijasta liikkua joukkoliikennevälineillä; heille verotuksessa puheena oleva polttoaineveron korotus jotenkin kompensoitaisiin.

Kun keskustelimme tästä toisessa käsittelyssä, hyvin laajasti kaikissa puolueissa oli ihmisiä, jotka sanoivat, että tämä on oikeudenmukainen ehdotus, ja näinhän sen pitäisi mennä. Arvoisa puhemies! Toivon, että ne edustajat, jotka näitä mielipiteitä ilmoittivat, voisivat olla tukemassa meidän perustelulausumaehdotustamme.

Ed. L a a k s o n e n : Herra puhemies! Kannatan ed. Apukan tekemää ehdotusta.

Se on todella perusteltu. Maa on harvaanasuttu, ja joukkoliikennepalvelut ovat kaiken aikaa vähentyneet. Näin on tapahtunut linja-autoliikenteen ja rautatieliikenteen osalta. Kuitenkin maksut kohdistuvat kaikkiin ihmisiin samalla tavalla, kun polttoaineveroa lisätään. Se on harvaanasuttujen alueiden ihmisille todella epäoikeudenmukaista. Sen vuoksi hallituksen tulisi kiireesti tähän asiaan paneutua. Toivoisin myös, että ed. Mäki-Hakola, joka valtiovarainvaliokunnassa mm. hyvin pitkälle puolusti vasemmistoliiton näkemyksen oikeellisuutta, ja ed. Savela, joka oli samaa mieltä, voisivat käyttää tässä yhteydessä saman suuntaiset puheenvuorot, koska he näkivät, että näin itse asiassa tulisi menetellä.

Ed. L u u k k a i n e n : Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Pulliaisen tekemää hyvin perusteltua ehdotusta.

Ed. A i t t o n i e m i : Herra puhemies! Ed. Apukan tämän lain yksityiskohtaisessa käsittelyssä esittämä ehdotus siitä, että tiettyjen harvaanasuttujen läänien asukkaat saisivat tietyn edun polttoainekustannuksista, niin että näillä alueilla ostettava polttoaine tulisi halvemmaksi, oli erittäin hyvä. Valitettavasti se ei mennyt silloin läpi.

Olemme kyllä kannattamassa kumpaaakin pontta. Ainakin ed. Apukan tekemän ponnen ehdotusta on ehkä mahdollisuus järjestää käytännössä tällä tavalla, mutta politiikassa lähdetään siitä, että jos esityksen sisältö on hyvä ja kaunis, sitä kannatetaan siitä huolimatta. Sa-

malla tavalla ed. Pulliaisen esittämä ponsi sisälsi hyviä ajatuksia ja niitä täytyy kannattaa, mutta aika vaikeita toteuttaa, ainakin ed. Apukan esittämä, ehkä ed. Pulliaisen esitys hiukan paremmin.

Ed. A p u k k a : Herra puhemies! Ed. Aitto-niemi esitti minusta ihmeellisen epäilyksen, että minun tekemäni vasemmistoliiton vastalauseeseen perustuva ehdotus olisi jotenkin mahdoton käytännössä toteuttaa. En ymmärrä väitettä sen vuoksi, että meillä edelleen verotus tapahtuu jokaisen verovelvollisen osalta henkilökohtaisesti. Jokaisessa veroilmoituksessa joudutaan jokaisen ihmisen kulut ja tulot käsittelemään henkilökohtaisesti.

Ei ole mielestäni lainkaan mahdotonta tai edes vaikeata käsitellä tällaista asiaa niin, että niille, jotka joutuvat esimerkiksi työmatkansa tekemään omalla autollaan, kun ei ole joukkoliikennettä, annettaisiin tietty etu, siis otettaisiin huomioon jatkuva haittaverojen toteuttaminen polttoaineissa ja annettaisiin verovähennys suurempana. Se ei ole minusta lainkaan mahdotonta. Samalla lailla voidaan niille ihmisille, jotka eivät ole joukkoliikenteen piirissä, antaa tietty helpotus verotuksessa normaalin asiointiliikenteen osalta. Mielestäni tämä ei ole lainkaan mahdotonta, koska meillä verotus sentään vielä tapahtuu jokaisen verovelvollisen kohdalla henkilökohtaisesti.

Ed. T u o m i o j a : Herra puhemies! Kun tätä keskustelua kuuntelee, niin oikealta ja vasemmalta ja vähän keskeltäkin esitetään näkemyksiä, että olisi hyvä, että saataisiin vähän verohelpotuksia polttonesteiden käyttäjille syrjäalueilla. Sitten etsitään sellaisia menetelmiä ja tehdään esityksiä, jotka ovat käytännössä toteuttamiskelvottomia. Ilmoitan, että en tällaisten ehdotusten takana voi olla.

Sen sijaan kysyn, missä olivat kaikki — ehkä tämä nyt lähinnä koskettaa keskustaa, jonka olisi kuvitellut olevan asiasta eniten kiinnostunut — silloin, kun vajaa vuosi sitten luovuttiin polttonesteiden hinnantasaussjärjestelmästä Suomessa. Se oli erittäin pitkään toiminut hyvä järjestelmä, eikä ollut mitään erityistä syytä, miksi siitä piti luopua. Se oli järjestelmä, jossa otettiin todella, markkinoita kuitenkaan häiritsemättä, huomioon alueellinen tasa-arvo. Jos halutaan tehdä jotain tässä asiassa, niin esitän, että ryhdytään toimenpiteisiin hinnantasaussjärjestelmän palauttamiseksi.

Ed. U k k o l a : Arvoisa puhemies! Minä en kyllä ymmärrä ed. Tuomiojan perusteluja siitä, mikä tässä ed. Apukan esityksessä olisi toteuttamiskelvotonta. Veropolitiikalla nimenomaan voidaan harjoittaa aluepolitiikkaa, jos vain halutaan. Minä vetoankin kaikkiin kehitysalueiden läänien kansanedustajiin, että he nyt tässä äänestyksessä osoittavat, että ovat kehitysalueilta.

Kannatan ed. Apukan tekemää esitystä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s : Keskustelussa on ed. Apukka ed. Laaksosen kannattamana ehdottanut III vastalauseen mukaista perustelulausumaa.

Ed. Pulliainen on ed. Luukkaisen kannattamana ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee haja-asutusalueille muun muassa linja-auto-, pienoisbussi-, taksi- ja raideliikenneyhteyksistä koostuvan liikenneverkkojärjestelmän, joka tarjoaa vaihtoehdon henkilöauton käytölle, jonka käyttö kiristyvän polttoaineverotuksen vuoksi tulee entistä kalliimmaksi."

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus hyväksytään yksimielisesti.

Eduskunta pysyy toisessa käsittelyssä tekemässään päätöksessä lakialoitteeseen sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s : Tämän jälkeen äänestetään perusteluja koskevista ehdotuksista.

Äänestykset ja päätökset:

Äänestys ed. Apukan ehdotuksesta.

Mietintö "jaa", ed. Apukan ehdotus "ei".

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 132 jaa- ja 46 ei-ääntä, 4 tyhjää; poissa 17. (Koneään. 2)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Pulliaisen ehdotuksesta.

Mietintö "jaa", ed. Pulliaisen ehdotus "ei".

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 130 jaa- ja 45 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 23. (Koneään. 3)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Eduskunta yhtyy valtiovarainvaliokunnan ehdotukseen toivomusaloitteiden hylkäämisestä.

Asia on loppuun käsitelty.

4) Ehdotukset laiksi lapsilisälain muuttamisesta

Kolmas käsittely, ainoa käsittely

Hallituksen esitys n:o 107

Lakialoite n:o 82

Toivomusaloite n:o 1166

Sosiaali- ja terveystoimikunnan mietintö n:o 12

P u h e m i e s : Ensin sallitaan keskustelu asiasta kokonaisuudessaan. Sen jälkeen päätetään kolmannessa käsittelyssä lakiehdotuksista. Toisessa käsittelyssä päätetty, hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä. Lopuksi päätetään ainoassa käsittelyssä toivomusaloitteesta.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelu:

Ed. Aittoniemi: Herra puhemies! SMP:n eduskuntaryhmällä ei ollut tätä hallituksen esitystä vastaan mitään ja olemme olleet sitä tukemassa. Mutta kun katsotaan ponsilausumia, mitä täällä tullaan esittämään, niin siirrymme jälleen tuohon populistiseen vaiheeseen, jota Suomen maaseudun puolueen eduskuntaryhmä omalla ponnellaan yrittää hieman lieventää eli esittää sellaisen ponnien, jota myös hallituspuolueet voisivat kannattaa.

Meillähän on tilanne tällä hetkellä taloudellisesti selkiämätön. Me emme tiedä sitä, kuka joutuu meillä heikkoon ja kuka vielä heikompaan asemaan: lapsiperheet, eläkeläiset vai muut. Meidän täytyisi tässä vaiheessa, ennen kuin kiirehditään erilaisia lakiesityksiä esimerkiksi lapsilisien korottamiseksi, selvittää tilanne

ja katsoa, missä suhteessa yhteiskunnan jäsenet kaipaavat yhteiskunnan tukea kuten lapsilisiä, eläkekorotuksia jne. Sen vuoksi me olemme laatineet tähän käsittelyyn ponsiehdotuksen, joka vastaa tämän tyyppistä tarkoitusta eikä ole lainkaan populistinen.

Herra puhemies! Ehdotan, että lain perusteluissa lausuttaisiin seuraavaa: "Eduskunta edellyttää, että hallitus tarkasti seuraa lapsiperheiden taloudellisen aseman kehittymistä vallitsevassa ja mahdollisesti heikkenevässä taloudellisessa tilanteesta sekä ryhtyy tarvittaviin toimiin niiden taloudellisen aseman turvaamiseksi."

Herra puhemies! Tämä ponsilausuma varmistaa toteutuessaan sen, että yhteiskunnassa sen jäsenistä pidetään huolta, mutta ei lähdetä ensimmäisenä työntämään lakialoitteita tänne, kun ei tiedetä, mistä todella yhteiskunnassa kaikkein pahimmin kitisee ja nihkaa.

Ed. Skinnari: Herra puhemies! Edustaja on erittäin hyvin näköjään lukenut sosialidemokraattien vastalauseen, jossa tuotiin esille se, että me tulemme esittämään perusteluissa lausuttavaksi: "Hyväksyessään lakiehdotuksen eduskunta edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle esitykset erityisesti vähävaraisten lapsiperheiden aseman parantamiseksi tässä taloudellisessa tilanteesta." — Teen siis tämän ehdotuksen.

Me emme lähteneet valiokunnassa siitä, mistä mm. vasemmistoliitto lähti, että jo nyt olisi nimenomaan lapsilisien avulla koetettu lapsiperheitten asemaa parantaa. Olemme lähteneet siitä, että osana tulopoliittista ratkaisua ja muutoin tässä taloudellisessa tilanteesta ottaen huomioon devalvaattioratkaisut ja monet muut tekijät hallitus miettisi erilaisia vaihtoehtoja, joilla nimenomaan vähävaraisten lapsiperheiden asemaa voitaisiin parantaa. Lapsilisäjärjestelmä voi olla yksi, mutta ei välttämättä siinä mielessä edes paras mahdollinen keino, koska se annetaan lapsiperheille tuloihin katsomatta. Muunkinlaisia vaihtoehtoja on ja tulopoliittisessa ratkaisusahan on lähdetty siitä, että verotusta kevennetäisiin alle 80 000 markkaa vuodessa ansaitsevien osalta noin 100 miljoonalla markalla. Mutta jokainen ymmärtää sen, että 100 miljoonaa jaetuna ei kovin suurta rahasummaa perheyksikköä kohti tuo.

Toivomme, että hallitus sen sijaan, että esittää nyt raippaveroa kaikille kansalaisille, miettisi hieman niitä kansalaisia, jotka tässä taloudellisessa tilanteesta tarvitsisivat eduskunnalta ja muutoinkin parannusta arkipäivän ongelmiinsa.

Ed. Stenius-Kaukonen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Skinnari ja sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä eivät kannattaneet valiokunnassa, vaikka kylläkin täällä salissa, lapsilisälakiin tekemiämme parannuksia eli korotuksia lapsilisiin. Äskeisessä puheenvuorossaan hän perustelee, miksi sosialidemokraatit eivät välttämättä halua lapsilisiä korotettavaksi, sillä että suurituloisetkin saavat lapsilisiä.

Vasemmistoliiton eduskuntaryhmällä on selvä kanta lapsilisien maksamiseen. Meidän mielestämme lapsiliset tulee maksaa kaikille. Se on nimenomaan lapsen oikeus. Tulojen tasausta tulee tehdä keräämällä tuloveroja enemmän suurituloisilta. Kun hallitus nyt juuri on raippaveroa laatimassa, niin tässä yhteydessä voitaisiin oikeudenmukaisesti lisätä suurituloisten veroja ja tasata tuloeroja yhteiskunnassa. Kun tulovero muutettaisiin sellaiseksi, että se todella olisi progressiivinen ja suurituloisilta otettaisiin enemmän, olisi varaa maksaa lapsiperheillekin lapsiliset.

On täysin selvästi osoitettu, että nimenomaan lapsien lukumäärä perheessä on se tekijä, joka tekee kohtuullisetkin tulot omaavista lapsiperheistä helposti köyhyysloukkuun joutuvia. Siksi lapsilisiä on todella kaikkein oikeudenmukaisin tapa tukea lapsiperheitä.

Ed. Vehkaja: Arvoisa puhemies! Nyt hyväksyttävänä olevan lapsilisälain muutoksen jälkeenkin lapsilisän ulkopuolelle jäävät käytännössä monin osin sijaisvanhemmat lapsineen. Tämä on epäkohta, joka tulisi seuraavaksi ja nopeasti poistaa. Ei ole oikein, että kunta pidättää itselleen lapsilisän, jonka maksaminen on keskeytetty tai lopetettu lapsen pitkän huostaanoton takia. Olisi tärkeätä, että lapsilisiä maksettaisiin pääsääntöisesti aina sille kasvattajalle, jonka tosiasiallisessa hoidossa lapsi on.

Tällä hetkellä sosiaalilautakunta voi oikeuttaa sijaisvanhemman nostamaan lapsilisän, mutta tämä ei ole pääsääntö. Tästä aiheutuu perusteettomasti eroja eri kunnissa asuvien kesken. Lapsilisän maksaminen sijaisvanhemmille tukisi myös näiden lapsiperheiden normaaliutta.

Edellä olevan perusteella ehdotan seuraavaa perustelulausumaa: "Hyväksyessään lakiehdotuksen eduskunta edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle esityksen siitä, että myös sijaisvanhemmat voivat pääsääntöisesti nostaa lapsilisän."

Ed. Hurskainen: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Vehkaojan tekemää lausumaehdotusta.

Ed. U. Anttila: Arvoisa puhemies! Ed. Stenius-Kaukonen esitti lapsilisiä korotusta 50 markalla kuukaudessa ja tämä summa jakaantuisi siis kaikille lapsiperheille. Mielestäni on selvää, että devalvaatio kohdistuu pahiten juuri pienituloisiin lapsiperheisiin, osin keskituloiisiinkin, ja näiden perheiden aseman parantamiseksi on tehtävä enemmänkin kuin se 50 markkaa kuukaudessa.

Tällä perusteella kannatan ed. Skinnarin ehdottamaa lausumaa, joka on esillä myös yhteisessä vastalauseessa.

Ed. Mäkipää: Arvoisa puhemies! Ed. Aittoniemi käytti niin viisaan puheenvuoron, että siihen ei ole mitään lisäämistä, joten kannatan hänen perustelulausumaehdotustaan.

Ed. Stenius-Kaukonen: Herra puhemies! Kun en ole aivan varma, kannatettiinko ed. Vehkaojan ehdotusta, kannatan vasemmistoliiton eduskuntaryhmän puolesta tätä hyvää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Skinnari ed. U. Anttilan kannattamana ehdottanut perusteluihin II vastalauseen toisen kappaleen muakaista lausumaa.

Ed. Aittoniemi on ed. Mäkipään kannattamana ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Eduskunta edellyttää, että hallitus tarkasti seuraa lapsiperheiden taloudellisen aseman kehittymistä vallitsevassa ja mahdollisesti heikkenevässä taloudellisessa tilanteessa sekä ryhtyy tarvittaaviin toimiin niiden taloudellisen aseman turvaamiseksi."

Ed. Vehkaoja on ed. Hurskaisen kannattamana ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Hyväksyessään lakiehdotuksen eduskunta edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle esityksen siitä, että myös sijaisvanhemmat voivat pääsääntöisesti nostaa lapsilisiä."

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus hyväksytään.

Eduskunta pysyy toisessa käsittelyssä tekevänsä päätöksessä lakialoitteeseen sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Tämän jälkeen äänestetään perusteluja koskevista ehdotuksista. Ed. Skinnarin ja ed. Aittoniemen ehdotukset ovat vastakkaisia, joten niistä äänestetään ensin keskenään ja sen jälkeen voittaneesta mietintöä vastaan. Ed. Vehkaojan ehdotus on erillinen, joten siitä äänestetään erikseen mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätökset:

1) Äänestys ed. Skinnarin ja ed. Aittoniemen ehdotusten välillä.

Ed. Skinnarin ehdotus "jaa", ed. Aittoniemen ehdotus "ei".

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 142 jaa- ja 17 ei-ääntä, 9 tyhjää; poissa 31. (Koneään. 4)

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Skinnarin ehdotuksen.

2) Äänestys ed. Skinnarin ehdotuksesta mietintöä vastaan.

Mietintö "jaa", ed. Skinnarin ehdotus "ei".

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 100 jaa- ja 83 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 15. (Koneään. 5)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Vehkaojan ehdotuksesta.

Mietintö "jaa", ed. Vehkaojan ehdotus "ei".

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 99 jaa- ja 83 ei-ääntä; poissa 17. (Koneään. 6)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Eduskunta yhtyy sosiaali- ja terveysvaliokunnan ehdotukseen toivomusaloitteen hylkäämisestä.

Asia on loppuun käsitelty.

5) Ehdotukset laiksi maatalousyrittäjien eläkelain muuttamisesta

Kolmas käsittely

Hallituksen esitys n:o 108

Lakialoite n:o 95

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 11

P u h e m i e s : Toisessa käsittelyssä päätetty, hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus hyväksytään.

Eduskunta pysyy toisessa käsittelyssä tekevänsä päätöksessä lakialoitteeseen sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

6) Ehdotukset laiksi maatalousyrittäjän lomituspalveluista annetun lain muuttamisesta

Kolmas käsittely

Hallituksen esitys n:o 106

Lakialoite n:o 97

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 13

P u h e m i e s : Toisessa käsittelyssä päätetty, hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus hyväksytään.

Eduskunta pysyy toisessa käsittelyssä tekevänsä päätöksessä lakialoitteeseen sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

7) Ehdotus laiksi Teollisen Kehitysyhteistyön Rahasto Oy — Fonden för Industriellt Utvecklingssamarbete Ab -nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain muuttamisesta

Kolmas käsittely

Hallituksen esitys n:o 130

Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 5

P u h e m i e s : Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. Tuomioja: Herra puhemies! Hallituksen ehdotus tarkoittaa sitä, että Teollisen Kehitysyhteistyön Rahaston toimialaa laajennetaan niin, että Itä-Euroopan maat tulevat myös sen toiminnan piiriin, ja samalla muuttuu osakeyhtiön nimi Teollisen yhteistyön rahastoksi. Ulkoasiainvaliokunta kannattaa yksimielisesti tätä esitystä pitäen kuitenkin tärkeänä, niin kuin jo hallituksen esityksen perusteluissa, että tätä toiminnan laajennusta ei saa tapahtua varsinaisen kehitysyhteistyön kustannuksella ja että myös hallintokuluissa tehdään tätä tarkoittava erottelu.

Kun yhtiön toiminta tämän johdosta edelleen kehittyy, on varmaan syytä tulevaisuudessa harkita kokonaan yhtiön statuksen muuttamista. Kokemukset tuon yhtiön kautta toteutetusta kehitysyhteistyöpanoksesta eivät välttämättä ole yksinomaan myönteiset. Aikoinaan jo 70-luvulla kehitysyhteistyökomitea, joka antoi lausuntonsa tämän yhtiön perustamista tarkoittavasta esityksestä, katsoi, että yhtiö voitaisiin perustaa mutta sen toimintaa ei tulisi keinoitekoisesti lukea kehitysyhteistyön piiriin. Kuitenkin yhtiö perustettiin toiselta pohjalta siten, että sen subventioelementti katsotaan kehitysyhteistyöksi.

Nyt, kun sen toiminta tulee laajentumaan merkittävästi muihinkin kuin kehitysmaihin, on varmaan tulevaisuudessa syytä kokonaan uudelleen harkita sitä, katsotaanko sitä osuutta enää kehitysmaihin suuntautuvaltakaan osalta kehitysyhteistyön piiriin kuuluvaksi. Käytännön kokemukset tuon yhtiön toiminnasta ovat sen laatuja, että se on vaikutukseltaan kehitysyhteis-

työn kannalta enintään marginaalista, joissakin tapauksissa jopa kielteistä.

Ed. A i t t o n i e m i : Herra puhemies! Olen ollut mukana, kun asiaa on käsitelty ulkoasiainvaliokunnassa, ja käyttänyt myös siitä puhevuoron, joka on hieman erisuuntainen kuin ed. Tuomiojan näkemys. Tässähän todetaan, että tarkoitukseen käytettyjä varoja ei lasketa pois kehitysyhteistyömäärärahoista. Olen sitä mieltä ja ajan sitä näkemystä, joka saattaa tulla tulevaisuudessa yleisemmäksi, että tietyt Itä-Euroopan maat tulee laskea niiden kehitysmaiden joukkoon, joiden kanssa varsinaista kehitysyhteistyötä ylläpidetään.

Meidän varamme eivät tulevaisuudessa riitä perinteisten kehitysyhteistyömaiden ja toisaalta Itä-Euroopan maiden ympäristölliseen ja humaniseen apuun. Meidän täytyy jostakin tinkiä, ja meidän itsemme ja järjen kannalta on silloin parasta, että nimenomaan Itä-Euroopan maat tulevat kehitysyhteistyön piiriin ja että ne laskeaan luetteloon niistä, joiden kanssa kehitysyhteistyö on mahdollista.

Minä uskon, että tämä tulee olemaan tulevaisuuden asia. Joka tapauksessa meille on järkevämpi kohdistaa apua tällä perusteella lähialueille kuin kaukaisiin maihin, joissa ei tapahdu minkäänlaista tulevaisuuden kestävästä kehitystä rahojen sinne syytämällä.

Ed. W a h l s t r ö m : Herra puhemies! Ed. Aittoniemi on käsityksensä sanonut monta kertaa aikaisemminkin täällä. Hänen tavoitteenaan on siis tosiasiaa vähentää kehitysyhteistyörahoja. Suomi ei kuitenkaan tee näitä päätöksiä onneksi yksipuolisesti, vaan Suomi on sitoutunut Oecd:n kehitysapukomitean päätöksiin, ns. Dac-komitean suosituksiin, ja sen mukaan me olemme todellakin hyväksyneet määrättyt maat kehityksimaiksi. Ne maat, jotka tarvitsevat apua Itä- ja itäisessä Keski-Euroopassa, ovat kuitenkin aivan toisella tasolla, ja mikäli näiden avustamiseen lisätään panostusta, sitä ei missään nimessä pitäisi ottaa pois niiltä mailta, jotka todellisia kehitysmaita ovat.

On aivan toinen asia, onko kehitysmaiden tulevaisuudessa kestävästä kehitystä. Siitä me olemme myös moneen kertaan keskustelleet ja todenneet, että kehitysyhteistyön laatua pitää parantaa, sen pitää suuntautua sillä tavoin näiden maiden ruohonjuuritasolle, siihen elämään, että se loisi tarpeellista kehitystä ja sillä tavoin toteuttaisi todellista tavoitetta. Mutta ei se toteu-

du sillä, että määrärahoja vähennetään, vaan nimenomaan niiden kohdentamisen pitää tapahtua entistä tarkemmin samalla ottaen huomioon, että on avun tarvetta lähialueillakin.

Minusta on aivan pelkkää itsekkyyttä, jos me ajattelemme vain lähialueita ja sillä tavoin ohjaamme määrärahojamme. On syytä todellakin pitää erillään kehitysyhteistyö ja muu yhteistyö, ja sitä nimenomaan ulkoasiainvaliokunta mietinnössään painottaa.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

8) Ehdotus laiksi Helsingissä pidettävien Euroopan turvallisuutta ja yhteistyötä koskevien kokousten yhteydessä toimivasta verottomien tavaroiden myymälästä

Kolmas käsittely

Hallituksen esitys n:o 175

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 48

P u h e m i e s : Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

9) Ehdotukset laeiksi ulkomaalaisten kunnallista äänioikeutta ja vaalikelpoisuutta koskevista säännöksistä

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 78

Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 6

Suuren valiokunnan mietintö n:o 1

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 1. Yleiskeskustelu asiasta julistettiin viime perjantain täysistunnossa päättyneeksi.

Yleiskeskustelussa on ed. Laine ed. Renlundin kannattamana ehdottanut, että käsittelyn pohjaksi otettaisiin toisen ja kolmannen lakiehdotuksen osalta vastalauseeseen sisältyvät lakiehdotukset.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Ed. Turunen merkitään läsnä olevaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka käsittelyn pohjaksi hyväksyy suuren valiokunnan mietinnön, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on ed. Laineen ehdotus hyväksytty.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 97 jaa- ja 84 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 16. (Koneään. 7)

Eduskunta on käsittelyn pohjaksi hyväksynyt suuren valiokunnan mietinnön.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta

ensimmäisen lakiehdotuksen 51 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike,
toisen lakiehdotuksen 16 ja 102 a—102 d §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike sekä
kolmannen lakiehdotuksen 8 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

10) Ehdotukset laeiksi tuomiokuntain hoidosta annetun lain 5 ja 8 a §:n ja raastuvanoikeudesta annetun lain 4 a §:n muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 169
Lakivaliokunnan mietintö n:o 6

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö n:o 6. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta

ensimmäisen lakiehdotuksen 5 ja 8 a §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike sekä
toisen lakiehdotuksen 4 a §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

11) Ehdotus laiksi sokerilain muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 115
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 12

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 12. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1—6, 9 ja 13 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

12) Ehdotus laiksi kotimaisesta tärkkelystuotannosta annetun lain muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 116
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 13

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 13. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 2—5, 7, 8, 10 ja 13 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

13) Ehdotus laiksi kotimaisesta öljykasvituotannosta annetun lain muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 117
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 14

Puhemies: Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 14. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 2—6 ja 13 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

14) Ehdotus laiksi vesien saastumisesta ammattikalastajille aiheutuneiden kalavahinkojen korvaamisesta annetun lain kumoamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 125
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 15

Puhemies: Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 15. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1 ja 2 §, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

15) Ehdotus laiksi ammatillisten oppilaitosten rahoituksesta annetun lain 19 ja 24 §:n muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 189
Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 9

Puhemies: Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö n:o 9. Ensin sallitaan

asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 19 ja 24 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

16) Ehdotus laiksi Helsingin yliopiston Svenska social- och kommunalhögskolan -nimisestä yksityisestä annetun lain muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 187
Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 10

Puhemies: Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö n:o 10. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 4—7, 9, 13 ja 13 a §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

17) Ehdotus laiksi otsonikerrosta heikentäviä aineita koskevan Montrealin pöytäkirjan eräiden muutosten hyväksymisestä

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 182
Ympäristövaliokunnan mietintö n:o 7

Puhemies: Käsittelyn pohjana on ympäristövaliokunnan mietintö n:o 7. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Hautala: Arvoisa puhemies! Ympäristövaliokunta oli hyvin yksimielinen ja tyytyväinen siitä, että Montrealin sopimusta täydennettiin. Halusimme myös ilmoittaa kantanamme, että Suomen tulisi kansainvälisissä yhteyk-

sissään toimia niin, että otsonikatoa aiheuttavien aineiden käytöstä luopumista edelleen nopeutettaisiin. On nimittäin ollut hyvin hälyttäviä tietoja viime aikoina siitä, että esimerkiksi eteläisellä pallonpuoliskolla on löydetty sokeita kaloja ja syynä ei voi olla mikään muu kuin se, että otsonikato on lisännyt ultraviolettisäteilyn haittoja.

Yleensä konservatiivisena pidetty Unep eli YK:n ympäristöohjelma on myös viime aikoina esittänyt hyvin suurta huolestumista ja levottomuutta. He ovat viitanneet tutkijoihin siinä, että esimerkiksi ei tiedetä tarpeeksi, miten otsonikato tulee heikentämään ihmisten immuunijärjestelmää, joten kysymys on tavattoman kohtalokkaasta asiasta. Toivottavasti hallitus jatkaa pontisteluja sen puolesta, että otsonikatoa aiheuttavia aineita voitaisiin vähentää nopeammin kuin nyt on tapahtumassa. Suomi on sinänsä ollut hyvin esimerkillinen näissä yhteyksissä.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1 ja 2 §, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

18) Ehdotus laiksi oikeuspoliittisesta tutkimuslaitoksesta annetun lain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 168
Lakivaliokunnan mietintö n:o 7

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö n:o 7.

Keskustelu:

Ed. H a l o n e n : Arvoisa puhemies! Olisin voinut tämän lyhyen toteamuksen kyllä esittää paikaltanikin, mutta ehkä varmuuden vuoksi täältä korokkeelta. Lakivaliokunta oli nimittäin täysin yksimielinen muuttaessaan hallituksen esitystä nyt mietinnössä näkyvällä tavalla.

Mielestäni on aiheellista vain lyhyesti kiinnittää huomiota siihen, että valiokunta piti tärkeänä sitä, että Oikeuspoliittisessa tutkimuslaitoksessa käyttäjien ja ns. alan tieteellisen asiantunteumuksen lisäksi ovat näkyvissä erilaiset yhteis-

kunnalliset näkemykset. Se, että lakitekstissä oli aikaisemmin sanonta "tasapuolisesti edustettuihin" oli johtanut ei-toivottavaan menettelyyn sen suhteen, että jäsenten puoluepoliittista taustaa oli katsottu jouduttavan tarkastamaan jäsen jäseneltä sen vuoksi, että tiedettäisiin, että on ehdottomasti saavutettu tasapuolisuus. Valiokunta oli varsin yksimielinen omalta puoleltaan siitä, että sanonta "erilaiset yhteiskunnalliset näkemykset" on nimenomaan puolueiden halki kulkeva, erilaista rikosoikeudellista ja myös kriminaalipoliittista näkemystä painottava tekijä. Näin ollen me pidimme tarpeellisenä sitä, että tällainen mielipiteiden variaatio olisi näkyvissä lakitekstin tasollakin myös tulevaisuudessa.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

19) Ehdotus laiksi Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnasta annetun lain 3 ja 4 §:n muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 181
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 6

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 6.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

20) Ehdotukset laeiksi kansaneläkelaitoksen henkilöstön eläkevastuun kattamista koskevista säännöksistä

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 170
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 14

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 14.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

21) Ehdotus laiksi opiskelijoiden asumistukien väliaikaisesta tarkistamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 192
Ympäristövaliokunnan mietintö n:o 8

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on ympäristövaliokunnan mietintö n:o 8.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

22) Ed. Seppäsen lakialoite n:o 102 laiksi Suomen Pankin ohjesäännön 17 ja 23 §:n muuttamisesta

lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti talousvaliokuntaan.

23) Ed. Laineen lakialoite n:o 103 laiksi ehdokkaiden vaalirahoituksen julkisuudesta eduskuntavaaleissa ja kunnallisvaaleissa

Valiokuntaan lähettäminen

P u h e m i e s : Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin perustuslakivaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. L a i n e : Herra puhemies! Olen tehnyt lakialoitteen, jossa ehdotan vaaliehdokkaiden vaalirahoituksen säätämistä julkiseksi. Asia on aikaisemminkin ollut julkisessa keskustelussa, ja nykyiselle eduskunnalle on jätetty yksi lakialoite ja yksi toivomusaloite eduskuntavaaliehdokkaiden vaalirahoituksen julkistamisesta. Muun muassa kunnallisvaalien lähestyminen huomioon ottaen olen lakialoitteessani ehdottanut myös kunnallisvaaliehdokkaiden vaalirahoituksen säätämistä julkiseksi.

Miksi olen tehnyt tämän lakialoitteeni?

Ensinnäkin politiikan moraaliin liittyvät kysymykset ovat viime vuosina ja aivan viime aikoina synnyttäneet lisääntyvää keskustelua kansalaisten keskuudessa ja viime päivinä myös eduskunnan sisällä.

Toiseksi vanhastaan on tunnettu kotimaisten suuryritysten painostus ja taloudellisten keinojen käyttö päättäjien taivuttamiseksi tahtoonsa. Myös ulkomaista rahaa tiedetään olleen liikkeellä. Cia tuli takavuosina tunnetuksi erityisesti

ammattiyhdistysliikkeen vaalikamppailuihin ja sisäisiin kädenvääntöihin sotkeutumisesta. Myös suomalaiset puolueet ja muut tahot tukevat ainakin eräitä Virossa toimivia puolueita taloudellisesti. Viime aikoina on julkisuudessa annettu runsaasti tilaa väitteille Nkp:n tuesta suomalaisille puolueille. Viime aikoina käydyssä keskustelussa on jäänyt lähes kokonaan unohtuksiin suuryritysten, pankkien, taloudellisten järjestöjen, liike-elämän ja vuorineuvosten kaartin sekaantuminen milloin presidentin, milloin kansanedustajien ja milloin kunnallisvaltuutettujen valintaan. Useimmiten on ollut kyse sen kaltaisen taloudellisen tuen antamisesta, jonka odotetaan vaikuttavan itse vaalitulokseen ja sen kautta päätöksentekoon lahjoittajan eduksi.

Tällaisella taloudellisella tukitoiminnalla on monia haitallisia puolia. Ehdokkaat ovat keskenään eriarvoisessa asemassa. Valitsijoiden on monessa tapauksessa vaikea tietää, ovatko ehdokkaat puolueiden, vaaliliittojen tai valitsijayhdistysten vai teollisuuden, liike-elämän, rakennusyhtiöiden tai pankkien ehdokkaita. Usein tällaisella taloudellisella tuella yritykset etsivät verotuksen porsaanreikiä hyväksikäyttäen kirjanpitoaan varten nimikkeet, joita käyttäen lahjoitus salataan ja saadaan vähennyskelpoiseksi verotuksessa.

Eräissä maissa vaalirahoitukseen saatu ulkopuolinen tuki on kansanedustajavaaleissa säädetty julkiseksi. Näin tulisi menetellä myös Suomessa. Olen lakialoitteessani ehdottanut, että myös kunnallisvaaleissa käytetty ulkopuolinen tuki tulisi säätää julkiseksi. Tällaista käytäntöä tulisi soveltaa myös muissa vaaleissa kuten ammattiyhdistysliikkeen liittokokous- ja edustajavaaleissa. Tältä osin tällaisten säädösten aikaansaaminen on luonnollisesti ammattiyhdistysliikkeen sisäinen asia.

Tulevaisuudessakin on mahdollista ja todennäköistä, että osa ehdokkaiden vaalirahoituksesta tulee puolueiden kautta. Muun muassa siitä syystä puolueiden ulkopuolinen rahoitus tulisi säätää julkiseksi. Näin on menetelty eräissä maissa. Lakialoitteessani ehdotan säädettäväksi, että mm. puolueen kautta tuleva tuki ehdokkaan vaalirahoitukseen tulee ilmoittaa vaaliviranomaiselle. Itse puolueiden rahoituslähteiden julkistamista koskevat säännökset tulisi kirjata puoluelakiin tai puoluetukisäännöksiin.

Entinen oikeuskansleri Kai Korte on äskettäin kertonut, että hän yhtenä puoluelain valmistelijana ehdotti jo 1960-luvulla säännöstä, jonka perusteella puolueiden varainhankintaa olisi voi-

tu tarkkailla. Hän kertoi eri yhteyksissä puheensa rakenteellisesta korruptiosta, joka ei täytä minkään rangaistavaksi säädetyn rikoksen tunnusmerkistöä. Korteen mukaan ”esimerkiksi merkittävää valtaa käyttävien kunnallisten lautakuntien jäseniltä edellytetään kirjallista sitoutumista noudattaa puolueen johdon ohjeita”. Täytyy sanoa, että minä en tunne tällaisia tapauksia, mutta Korte näin tuossa kirjoituksessaan väittää.

Lainaan edelleen Korteen kirjoitusta: ”Rahoittamalla puoluetta ja esittämällä samalla näkemyksiään siitä, miten kunnan tulisi käyttää kaavoitusmonopoliaan, saattavat esimerkiksi rakennusalan yritykset tehokkaasti valvoa etujaan muiden kuntalaisten voimatta sanottavasti vaikuttaa ratkaisuihin.” Korte kertoi mainituksa kirjoituksessaan erääseen esimerkkitapaukseen viitaten vallan käyttöön liittyvän rahastamisen tapahtuneen puolueen aloitteesta. Näin oli Kortein mukaan laita mm. siinä paljastuneessa tapauksessa, jossa asuntohallituksen korkea virkamies hankki aravarakentamisesta kiinnostuneilta yrityksiltä huomattavia summia puolueelleen. Mainituksa esimerkkitapauksessa hovioikeus tuomitsi keskustapuolueen menettämään rikoksen kautta saatuna hyötynä valtiolle 737 000 markkaa. Tiedetään eräiden muidenkin suurten puolueiden olleen vastaavan kaltaisten tapauksien johdosta tutkimusten ja syyteharkinnan kohteena. On esimerkkejä myös mm. yksittäisistä kunnallisvaltuutetuista ja lautakuntien jäsenistä, jotka ovat olleet alttiita rahastamaan puolueilleen tai itselleen.

En väitä, että lakialoitteeni hyväksyminen merkitsisi kaikkien väärinkäytösten estymistä. Vaalirahoituksen julkistaminen olisi ainakin omiaan puhdistamaan ilmapiiriä. Ehkä se osaltaan olisi kohentamassa moraalista ryhtiä ja ainakin korottamassa kynnystä, niin että lahjontayritykset vaikeutuisivat ja vetäisivät vesiperän ainakin nykyistä useammin. Vaalirahoituksen tekeminen julkiseksi ja siihen liittyvät kontrollitoimet lopettaisivat aiheettomat epäluulot ja syytökset, toivottavasti.

Monistakin syistä toivon, että lakialoitteeni otettaisiin kiireellisesti käsittelyyn ja hyväksyttäisiin. Jos sen kaikkien pykälien sanamuodot eivät ole riittävän täsmälliset ja kattavat, niin paranneltakoon niitä. Mielestäni olisi hyvä, jos lakialoitteessa ehdotettua vaalirahoituksen julkistamisvelvollisuutta voitaisiin soveltaa jo ensi syksyn kunnallisvaaleissa.

Kiinnitän vielä huomiota siihen, että lakialoi-

teeni antaisi mahdollisuuden palata takautuvasti myös viime eduskuntavaaleissa valituiksi tulleen kansanedustajien vaalirahoitukseen, jonka suhteen on julkisuudessa esitetty niin välittömästi vaalien jälkeen kuin myös viime viikkoina monenlaisia vihjeitä ja väitteitä.

Herra puhemies! Toivon, että tämä lakialoitteeni saisi asianomaisessa valiokunnassa myönteisen vastaanoton ja nopean käsittelyn.

Ed. Aittoniemi: Herra puhemies! Ed. Laine viittasi täällä tehtyyn lakialoitteeseen. Tuo lakialoite on n:o 45 näiltä valtiopäiviltä, se on hieman erilainen kuin ed. Laineen tekemä, se ei koske lainkaan kunnallisvaaleja, mikäli nyt oikein tämän asian muistan. Toisaalta olen rajannut yksityisen ehdokkaan vaalirahoituksen 50 000 markkaan, mikä merkitsee sitä, että suurellakaan rahalla sellaista henkilöä, joka muuten ei omaa kykyä tai mahdollisuuksia — kyvyistä täällä ei nyt oikein paljon tiedä — ei voitaisi tänne runnoa. Joka tapauksessa tällainen esitys on tehty. Ehkä niistä yhdessä ed. Laineen ehdotuksen kanssa löytyy sellainen kokonaisuus, joka saattaisi olla toimiva.

Tämä rakenteellinen korruptionhan on tarkoitettu, että puolueelle annettavan tuen ehdoksi esitetään toivomus puolueen mandaatilla olevan virkamiehen tietyllä tavalla toimimisesta, niin kuin tässä aikaisemmin tarkoitettussa tapauksessa keskustapuoluetta vastaan on tapahtunut. Silloin on tietysti yhteiskunnan rakenteihin puuttumista, jos puolueelle annetaan rahallista tukea rakennusliikkeen taholta ja edellytyksenä on, että puolueen mandaatilla oleva virkamies toimii tämän rakennusliikkeen hyväksi. Silloin on kysymys rakenteellisesta korruptiosta.

Toinen rakenteellisen korruption muoto on se, että tietyt diktaattorin valtuudet itselleen ottanut henkilö, joka monta kertaa saattaa kuntaansa johtaa hyvinkin, pitää yllä tietynlaisen kannattajien joukon valtuustopuolella, mutta on velvollinen myöskin näitä tukemaan vaalirahoituksellisesti ja tätä varten kerää rahaa, jotta pitää tämän tietyn kannattajajoukon ympärillään. Tässä on toinen rakenteellisen korruption muoto. Myöskään näitä ei kuitenkaan ed. Laineen esitys ota huomioon, koska käsitykseni mukaan tässä on kysymys vain yksityisen edustajan vaalirahoituksesta.

Ed. Laine: Herra puhemies! Lakialoitteesani edellytetään, että silloin, jos puolueen kautta on tukea tullut vaaliehdokkaalle, puolue jou-

tuisi myös selvittämään rahoituksen. Mutta kuten puheenvuorossani sanoin, jos tästä löytyy aukkopaikkoja, niin korjattakoon niitä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään perustuslakivaliokuntaan.

24) Ed. Häkämiehen lakialoite n:o 104 laiksi alkoholilain 85 §:n muuttamisesta

lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon

25) Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 11 (HE 188)

26) Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 15 (HE 190)

27) Talousvaliokunnan mietintö n:o 16 (HE 196)

P u h e m i e s : Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi torstaina kello 13, valtioneuvoston kyselytunti samoin ensi torstaina kello 16.30.

Täysistunto lopetetaan kello 15.04.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Erkki Ketola

